

TIL O`RGANISHNING ENG TEZ YO`LI QAYSI?

O`zDJTU talabasi

Shaybutayeva Asilaxon Nurmon qizi

Ilmiy rahbar: Yuldasheva S.F

Annotatsiya: Ushbu maqolada til o`rganishning eng tez yo`llari muhokama qilinadi.

Kalit so`zlar: shaxsiy maqsad, rejani shakllantirish, tilni tanlash, optimal shug`ullanish, IELTS (Xalqaro Ingliz tili test tizimi) sertifikat, o`rganayotgan tilda suhbatlashish, online dasturlardan foydalanish, xorijiy tildagi filmlarni tomosha qilish, musiqa tinglash, yangi so`zlar, foydalanadigan resurslar, ustoz tanlash, til o`qituvchilari, imlo, lug'at, grammatika, intonatsiyalar va urg'ular, gapirish, tinglash, o'qish va yozish, ingliz tili va rus tillari.

“O`rganish zabtiga tillarni bilish orqali erishiladi” Rojer Bekon

HOLA, BONJOUR, KONNICHWA, HELLO, ПРИБЕТ va ASSALOMU ALAYKUM! Hozirgi kunda bir nechta tillarni o'rganish juda mashhur va ba'zi odamlar ushbu tillardan birini tanlashga moyil. Til o'rganish har doim arziydi, lekin sizning shaxsiy maqsadingiz sizni o'rganish jarayonida rag'batlantirish uchun yetarlicha kuchli bo'lishi kerak. Yangi tilni o'rganish qiziqarli va hayajonli, lekin shu bilan birga, agar siz yangi tilni tanlashda maqsadlaringizga e'tibor qaratmasangiz, u murakkab va zerikarli bo'lishi mumkin. Sizning tilga bo'lgan munosabatingiz juda muhim. Va biz sizga til tanlashda e'tiborga olish kerak bo'lgan asosiy fikrlarni va yangi tilni o'rganishning eng yaxshi usulini beramiz. Bir chashka qahva oling va bizning maqolamizdan bahramand bo'ling, bu siz uchun juda o`ziga xos va hayotingizni o`zgartirishi mumkin.

Rejani shakllantirish. O'rganish uchun tilni tanlashdan boshlang. Sizning tanlovingiz ishingiz yoki sevimli mashg'ulotingiz bilan bog'liq bo'lishi mumkin, siz muayyan madaniyat, adabiyot yoki musiqaga qiziqishingiz mumkin. Ehtimol, yaqinlaringiz gapiradigan tilni o'rganishni xohlashingiz mumkin. Tilni o'rganishga ko'p vaqt va kuch sarflashni xohlash uchun sizda o'ziga xos sabablar bo'lishi kerak. Doimiy ravishda o'qishni rejalashtiring. Haftada bir yoki ikki marta shug`ullanish kifoya qilmaydi. Haftada 4-6 marta optimal shug`ullanish hisoblanadi. Agar buni har kuni qila olsangiz, undan ham yaxshiroq. Shuni yodda tutingki, ba'zi kunlarda o'qishga kayfiyatingiz yo'q bo'lishi mumkin, lekin o'sha kunlarda ham biror narsani o'rganishni unutmang. Ingliz tili ustozim har doim motivatsiya beradilar va ta'kidlaydilar, "Agar siz oqimga qarshi suza olmasangiz, oqimni o`zi bo`ling, shundagina maqsadlaringizga erishasiz" deydilar. Muayyan o'quv kunidagi qahramonlik emas, balki o'qishning jamlangan ta'siri muhim ahamiyatga ega. Maqsadingizni vaqt bilan chegaralangan va

aniq qilishga harakat qiling. Masalan, siz 3 yoki 6 oy ichida ma'lum bir IELTS (Xalqaro Ingliz tili test tizimi) sertifikatini darajasiga erishmoqchisiz, ma'lum kitoblarni asl nusxada o'qing va qat'iyatingizni mustahkam qiling. Nihoyat, rejalaringsiz o'zgarishini tushuning. Tilni o'rganishdagi qobiliyatingizni o'rganishning boshida sizda "Ko'rish maydoni" cheklangan bo'ladi, ya'ni qanday muvaffaqiyatga erishasiz buni bilmaysiz, lekin o'rganish davomida siz bilmagan narsalarni bilib olasiz. Maqsadlaringiz haqida aniq qaror qabul qila olasiz, ammo sizning ustuvorliklaringiz va maqsadlaringiz taraqqiyot sari o'zgaradi. Shunday qilib rejalaringsizni ko'rib chiqing va tuzating, lekin buni tez-tez qilmang.

O'rganayotgan tilingizda suhbatlashing. Siz o'rganayotgan tilda so'zlashadigan mamlakatga sayohat qiling yoki ish toping. U yerda siz oraliq maqsadlarga ega bo'lishingiz mumkin. Yoki bo'lmasam siz uchun eng qulay bo'lgan online (ya'ni masofaviy) dasturlardan foydalanish. Bunda siz o'rganayotgan tilda so'zlashuvchilar bilan suhbat qurishingiz mumkin. Masalan, 1 oy ichida, ona tilida so'zlashuvchi bilan birinchi 15 daqiqalik suhbatni o'tkazish sizni shu tilda so'zlashish muhitini yanada rivojlantiradi.

Xorijiy tildagi filmlarni tomosha qiling. Sevimli film, shou yoki multfilmlaringizni aynan shu tilda tomosha qiling. Shu tilda musiqa tinglash ham, sizga foydali va zavq bag'ishlaydi. Siz yangi mavzularni o'rganishdan zavqlanishingiz, siz o'rganayotgan til davlatining madaniyati, urf-odatlarini bilib olishingiz mumkin bo'ladi. Shu bilan birga, yangi so'zlarni o'rganishingiz mumkin.

Foydalanadigan resurslar haqida qaror qabul qiling. Shunga qaramay, ba'zi manbalar nisbatan kamroqligi ma'lum, boshqalari esa sizning darajangizga to'g'ri kelmasligi mumkin. Shunda siz avvalo, o'z darajangizga mos resurslardan foydalanish davomida darajangizni bosqichma-bosqich shakllantirishingiz kerak. Agar siz to'liq boshlang'ich bo'lsangiz, haqiqat shundaki, deyarli har qanday manba yordam beradi. Tilni ko'proq bilsangiz, uslubingiz va ehtiyojlaringizga mos keladigan manbalarni tanlay olasiz. Masalan, o'zingizga yoqqan hikoya yoki kitoblarni shu tilda o'qishingiz ham sizni shu tilda rivojlantiradi va dunyo qarashingizni kengaytirishda yordam beradi.

Ustoz tanlash. Har bir sohani o'rganishda albatta, ustoz hamroh bo'ladi sizga. Chunki ustoz o'z ishining ustasi. U bu sinovlardan o'tgan va yetarli tajribaga ega shaxs. Til o'qituvchilari ko'pincha dasturda bir necha yoki barcha malaka darajalari yoki yil darajalari bo'yicha ko'rsatmalar beradi va imlo, lug'at, grammatika, foydalanish, intonatsiyalar va urg'ularni o'rgatadi. Til o'qituvchilari o'z o'quvchilariga barcha ko'nikmalar: gapirish, tinglash, o'qish va yozish bo'yicha malakaga ega bo'lishlariga yordam beradi. O'qituvchining roli o'rganishni loyihalash va yordam berishdir. O'qituvchilar o'quvchilarning mustaqil o'rganishlari uchun o'zlarining o'quv jarayonlarini boshqarishlari va tengdoshlari bilan hamkorlikda o'rganishlari uchun sharoit yaratadilar.

O`zingizga o`zingiz ustoz bo`ling. Buning kaliti - bu bag'ishlangan tadqiqotlarning kichik bosqichlari va aniq bo'lsa-da, yangi tilni o'rganishning eng yaxshi usullaridan biri bo'lib qolmoqda. O'z tilingizda qanday aytishni bilmoqchi bo'lgan jumlaning yozish uchun har kuni bir oz vaqt ajrating. Har bir so'zni/qismni qidiring va jumlaning o'zingiz qurishga harakat qiling. Agar til bo'yicha sherigingiz bo'lsa, uchrashganingizda jumalaringizni ikki marta tekshirib ko'ring. Bu o'zingizni nazorat qilish uchun ajoyib hiyla. Ustoz sizga bilim va ko'nikmalar, to'g'ri yo'nalish, maslahatlar hamda uy vazifalarini tekshirib berishi mumkin, ammo o'zingiz ustingizda ham ishlasangiz bu yuqori darajada sizga samara beradi. Har kuni erishish uchun kichik maqsadlar qo'yish sizni til o'rganish yo'lida oldinga va yuqoriga intilishingizga yordam beradi!

Xulosa qilib aytganda, qaysi tilni o'rganmoqchi bo'lsangiz ham, o'rganishga bo'lgan ishtiyoqingiz so'z boyligingizni oshirishga, mamlakat madaniyati va odob-axloqini tushunishingizga yordam beradi. Taraqqiyotingizni kuzatish va o'lchash usulini tanlang. O'qishlaringizni kuzatib borish motivatsiyani saqlab qolish uchun muhim vosita bo'lib, yo'l davomida muammolarni aniqlash va hal qilishdir. Yangi tilni o'rganish uchun resurslar juda ko'p, lekin uni o'rganishdagi samarasi har bir shaxsga turlicha ta'sir qiladi. Masalan, men ingliz va rus tillarini o'rganish mobaynida turli xil o'rganish yo'llaridan foydalanib ko'rdim. Buning ba'zi til o'rganishdagi usullari foyda ko'rsatmagan bo'lsa, yuqorida sanab o'tgan usullar esa o'z samarasini ko'rsatib kelmoqda. O'rganayotgan tilingizni mashq qilish uchun barcha imkoniyatlardan foydalaning. Lekin unutmang, bu miqdor haqida emas; bu sifat haqida. Bir necha tilda gapirish har doim yaxshi, lekin diqqatni jamlab, tillarni bir vaqtda o'rganish uchun yaxshi reja tuzishingizni tavsiya qilamiz. Har kuni biror narsa qilishni maqsad qiling, lekin tasodifiy emas. Reja tuzing, keyin maqsadli tilda poydevor yarating. Maqsadlar uchun o'zingizni javobgar tuting, taraqqiyotni kuzatib boring. Bilimingizni sinab ko'ring, kamchiliklar va muammolarni aniqlang va mashq qilishni davom eting. Til bilan zavqlanishni va til madaniyatini o'rganishni unutmang. Umid qilamizki, siz allaqachon o'rganishni boshlayotgan tilingiz bor.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Fotima Abdulaminova "Til o'rganish kaliti".
<https://medium.com/@fotimaabdulaminova/til-organish-kaliti-12a90affbca8>
2. Umida Xasan qizi Ahmadova "Xorijiy tillarni o'rganish nega muhim?".
<https://cyberleninka.ru/article/n/xorijiy-tillarni-organish-nega-muhim/viewer>